

T.C. M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı: 16975
Tarih: 21.02.2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 21/02/2022 16:28
Sayı: E-120.10-
0970484

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

21 Şubat Uluslararası Anadili Günü vesilesiyle, dil temelli kısıtlamaların ve hak ihlallerinin sona erdirilmesi, Anadil eğitimi önündeki tüm engellerin kaldırılması, dillerin korunması, yaşatılması ve yeni nesillere güvenle aktarılmasının sağlanması amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis araştırması açılması için gereğini arz ve teklif ederim.

Dirayet Dilan Taşdemir

Ağrı Milletvekili

GEREKÇE

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO), kültürel çeşitliliği, çok dilliliği desteklemek ve kaybolma tehlikesi altındaki dillerle ilgili farkındalık yaratmak amacıyla 2000'de 21 Şubat tarihini **Uluslararası Anadili Günü** olarak ilan etti. Bu kararla farklı kültürlerin, dillerin korunmasıyla toplumsal, tarihsel ve düşünsel belleğimizi gelecek kuşaklara aktarılması ve sürdürülebilir barışın sağlanmasına hizmet edeceği vurgulanmıştır.

UNESCO'nun yaptığı Tehlike Altındaki Diller Dünya Atlası çalışmasına göre, Dünya'daki 6000'den fazla dilin 2.500'ü yok olma tehlikesi ile karşı karşıya olduğunu kaydetmiştir. Tüm ülkeler tarafından yerel, bölgesel tüm dilleri koruma ve geliştirmek için gerekli tedbirler alınmadığı takdirde önümüzdeki yüz yılda insanlığın konuştuğu dillerin büyük oranda yok olacağı belirtilmektedir.

Bu nedenle birçok ülke, kendi ülkelerinde bulunan farklı dilleri koruma altına almakta ve dillerin yaşaması için eğitim dili ve resmi dil olarak kullanılmasına olanak sağlamaktadır. İngiltere, İspanya, İtalya, İsveç, Almanya Çin, Hindistan, Rusya vb. birçok ülkede anadilinde eğitim ve öğretim yapıldığı görülmektedir. Yine BM üyesi 194 ülkeden 113'ünde birden çok resmi dil var. Çin Halk Cumhuriyeti'nde 51, Hindistan'da 36, Rusya'da 34, İtalya'da 11, Filipinler'de 17, Güney Afrika'da 11 dil resmi dil ya da bölgesel resmi dil olarak kullanılmaktadır.

Ayrıca bu ülkelerin birçoğunda toplumsal kutuplaşmayı ortadan kaldırmak, siyasal çatışmaları önlemek, toplumsal bütünleşmeyi ve empatiyi güçlendirmek için çok dilli kamusal hizmetleri desteklemekte ve yaygınlaştırılmaktadır. Birçok bilimsel araştırma çok dillilik politikalarının toplumsal barışa katkı sağlandığını, çok dilli eğitim programların çocukların bilişsel ve duyuşsal gelişimlerine olumlu yönde katkı yaptıklarını ortaya koyan bilimsel çalışmalar da bulunmaktadır.

Tüm dünyada çokdillilik politikaları desteklenirken Türkiye’de ise anadilde eğitim talebi yıllardır "Böler" algısıyla engellenmektedir. Türkiye’de bu coğrafyanın kadim dilleri Cumhuriyet tarihi boyunca birer tehdit olarak algılanmış ve yasaklanmıştır. Türkiye’de farklı dil ve lehçelere yönelik devletin yaklaşımı sadece yasaklamakla ile sınırlı kalmamış farklı dil ve lehçeler diller yok sayılmış, aşağılanmış, inkâr, asimilasyon ve imha politikalarıyla karşı karşıya kalmıştır. Bu politikalar beraberinde çok derin toplumsal yaralara ve ayrışmalara neden olan sayısız trajediye de neden olmuştur.

Geçmişte Kürtçe ısıklık çaldığı için gözaltına alınan Ape Musa’dan tutalım cezaevi görüşünde Türkçe bilmediği için defalarca "Kamber Ateş nasılsın?" demek zorunda kalan İpek anaya kadar sayısız trajik örnekler vardır. AKP iktidarları döneminde göstermelik ve oyalamaya dönük bazı adımlar atılsa da Türkiye’de hala anadilinde eğitim Anayasa başta olmak üzere birçok yasal metince yasaklanmış durumdadır. Anadilinde kamusal hizmetler yasaktır. Kürtçe müzik yapan sokak sanatçıları polisler tarafından halen engellenmekte, gençler gözaltına alınıp darp edilmektedir, Cezaevlerinde Kürtçe şarkı söyleyip halay çektikleri için onlarca siyasi mahpusa disiplin cezaları, tahliyeleri erteleme, tek hücreye konulmak gibi uygulamaları devam etmektedir. Meclis tutanaklarında Kürtçenin "bilinmeyen dil", "anlaşılmayan dil", "x" dil şeklinde halen kayıtlara geçmektedir.

Cumhuriyetin kurulduğu günden bugüne Türkiye’de başta Kürtçe (Kurmanca, Zazaca) olmak üzere Gürcüce, Hemşince, Lazca, Pontusça, Süryanice, Abazaca, Ermenice, Rumca, Arapça, Çeçence, Acemce, Mihallemice, Pomakça gibi bu toprakların kadim halklarının dillerine yönelik devletin inkar ve asimilasyona dayalı politikaları değişmemiştir. Bu politikalar sonucu UNESCO’nun da yaptığı araştırmada gösterdiği üzere Türkiye’de konuşulan 36 dilin 18’i yok olma tehdidi ile karşı karşıyadır. Yakın dönemde Kapadokya Yunancası, Ubıhça ve Mlahso dilleri yok olurken, 15 yıl önce 1000 kişi tarafından konuşulan Hertevin dili bugün her an yok olma tehlikesiyle karşı karşıyadır.

Türkiye’nin bir an önce bu baskıcı, yasakçı, inkârcı ve asimilasyoncu politikaları bir kenara bırakarak anadilinde kamusal hizmetlerin sunumu ve anadilinde eğitim başta olmak üzere çokdilli politikaları hayata geçirmeli ve Türkiye’de konuşulan tüm dilleri anayasal ve yasal güvence altına almalıdır.

Bu temelde 21 Şubat Uluslararası Anadili Günü vesilesiyle, dil temelli kısıtlamaların ve hak ihlallerinin sona erdirilmesi, Anadil eğitimi önündeki tüm engellerin kaldırılması, dillerin korunması, yaşatılması ve yeni nesillere güvenle aktarılması amacıyla gerekmektedir.

1	TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ	ADANA	M. H. H.
2	NURAN İMİR	ŞIRNAK	M. H. H.
3	GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT	MUŞ	Callıkan
4	ALİCAN ÖNLÜ	TUNCELİ	Acan - aile
5	REMZİYE TOSUN	DİYARBAKIR	M. H. H.
6	ABDULLAH KOÇ	AĞRI	A. H. H.
7	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	M. H. H.
8	ERDAL AYDEMİR	BİNGÖL	M. H. H.
9	HASAN ÖZGÜNEŞ	ŞIRNAK	H. Özgüneş
10	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	M. H. H.
11	AYŞE SÜRÜCÜ	ŞANLIURFA	M. H. H.
12	MURAT SARISAÇ	VAN	M. H. H.
13	ŞEVİN COŞKUN	MUŞ	S. Coşkun
14	AYŞE ACAR BAŞARAN	BATMAN	A. Acar
15	KEMAL BÜLBÜL	ANTALYA	K. Bulbul
16	MURAT ÇEPNİ	İZMİR	M. H. H.
17	EBRÜ GÜNAY	MARDİN	E. Günay
18	NUSRETTİN MAÇIN	ŞANLIURFA	M. H. H.
19			
20	SEMRA GÜZEL	DİYARBAKIR	S. Güzel